

ภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

Leadership of Teacher in the Digital Age Affecting the Effectiveness of
Academic Administration Under Prachuap Khiri Khan Primary
Educational Service Area Office 2

กมลทิพย์ จำปา¹, อภิชาติ เสนะนันท์², กนกรัตน์ จิรสัจจานุกูล³
Kamonthip Jampa¹, Apichat Lenanant², Kanokrat Jirasatjanukul³
Corresponding Author E-mail: Kamonthip023@gmail.com

Received: 2025-08-22; Revised: 2025-09-23; Accepted: 2025-09-27

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัล 2) ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ และ 3) ศึกษาภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 362 คน ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายในแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าสถิติ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการเรียนรู้ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน 2) ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร 3) ภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการเกิดจากปัจจัยด้านการพัฒนาตนเองและทีมงาน ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และด้านความรู้ดิจิทัล

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำของครู, ยุคดิจิทัล, การบริหารงานวิชาการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

¹ Master of Education student, Educational Administration, Phetchaburi Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

² Thesis Advisor, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

³ Thesis Advisor, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University

Abstract

This research aimed to study 1) examine the level of digital-age leadership among teachers, 2) investigate the effectiveness of academic administration, and 3) explore the impact of teachers' digital-age leadership on the effectiveness of academic administration in schools. This quantitative research involved 362 school administrators and teachers under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2, selected through simple random sampling in each school. Data were collected using a questionnaire and analyzed using percentages, frequency, descriptive statistics, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The research results were found as follows;

1) The overall level of teachers' digital-age leadership was high, with the highest mean scores in modeling effective teaching practices, leading change, and participating in school development. 2) The overall level of academic administration effectiveness was also high, with the highest mean scores in developing educational media, innovations, and technology, improving the internal quality assurance system, and curriculum and curriculum management. 3) Teachers' digital-age leadership, which significantly influenced the effectiveness of academic administration, was driven by self- and team development, leading change, and digital knowledge.

Keywords: Teacher leadership, Digital Age, Academic Administration

บทนำ

ยุคดิจิทัล (Digital Age) เป็นช่วงเวลาสำคัญของประวัติศาสตร์มนุษย์ที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตอย่างลึกซึ้ง ตั้งแต่การสื่อสาร เศรษฐกิจ การศึกษา ไปจนถึงความบันเทิง การเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัลส่งผลให้วิถีชีวิตของมนุษย์แตกต่างจากอดีตอย่างสิ้นเชิง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงโลกเข้าด้วยกันผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สมาร์ทโฟน โซเชียลมีเดีย และเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในหลาย ๆ ด้าน ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว ทำให้หลายองค์กรต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ก้าวทันยุคดิจิทัลไม่เว้นแม้แต่การศึกษาของไทยต้องมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอน (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2561: 1)

การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้แบบเรียน งานการเรียนการสอนงานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษาและงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกันอย่างเต็มศักยภาพ มีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นเลิศด้านทักษะสื่อสารภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาที่ 3 มีทักษะความรู้ด้านดิจิทัล (Digital Literacy) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีความยืดหยุ่นทางด้านความคิด สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม และมีความสามารถในการจัดการสุขภาวะของตนเองให้มีสุขภาวะที่ดี สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2563)

ภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัลกลายเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีของครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน และการจัดการเรียนการสอน สามารถทำให้นักเรียนได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารมากมาย เกิดทักษะการใช้เทคโนโลยีมีความพร้อมที่จะก้าวสู่การเป็นพลโลกที่มีคุณภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ตรงตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ตลอดจนพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อการปรับปรุงและ

พัฒนากระบวนการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัล มีคุณค่าและมีประโยชน์แก่วงการทางวิชาการเรียนรู้ ครูรวมพลัง ร่วมมือทำงานในชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (professional learning community) มีวัฒนธรรมของการร่วมมือและเสริมสร้างการพัฒนาวิชาชีพ ได้แก่ แก้ไขสิ่งที่ปัญหาบำรุงรักษาสิ่งที่ดีอยู่แล้วให้คงอยู่ต่อไป และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์แก่วิชาชีพ มุ่งองค์ประกอบดังนี้ 1) ส่งเสริมพัฒนาเพื่อนครูสู่ครุมืออาชีพ 2) เป็นผู้นำด้านการเรียนการสอนและมีนวัตกรรม 3) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4) มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน จากผลการวิจัยของ ไชยา ภาวะบุตร, และคณะพบว่า การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคประเทศไทย 4.0 ตามนโยบายของรัฐบาลนั้น บุคลากรควรบูรณาการเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ (ไชยา ภาวะบุตร, และคณะ. 2563: 1)

จากการวิเคราะห์สถานการณ์การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-net) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า พบว่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละรายวิชามีความแตกต่างกัน โดยบางวิชาคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ในขณะที่บางวิชาคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า สรุปคะแนนเฉลี่ย O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566: ภาษาไทย: คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศอยู่ที่ 55.3 คะแนน คณิตศาสตร์: คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศอยู่ที่ 48.7 คะแนน วิทยาศาสตร์: คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศอยู่ที่ 52.1 คะแนน ภาษาอังกฤษ: คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศอยู่ที่ 49.5 คะแนน ซึ่งยังมีบางวิชาที่น้อยกว่าปีการศึกษา 2565 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. 2567: ออนไลน์) แสดงให้เห็นว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ยังประสบกับปัญหาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ หากพิจารณาผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 และพบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนยังต่ำกว่ามาตรฐานระดับประเทศหรือมีแนวโน้มลดลง อาจสะท้อนถึงปัญหาด้านประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในประเด็น ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งแก้ไขให้ได้โดยเร็ว เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนได้

จากความสำคัญดังกล่าวจึงเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัลกลายเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีของครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน และการจัดการเรียนการสอน สามารถทำให้นักเรียนได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารมากมาย เกิดทักษะการใช้เทคโนโลยีมีความพร้อมที่จะก้าวสู่การเป็นพลโลกที่มีคุณภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ตรงตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ตลอดจนพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรณพัชร ร้อยดาพันธ์ (2565: 205) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับของประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

ความสำคัญของภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัล

ปรกรณ์ ลีสกุล (2561: 5) ได้นำเสนอความสำคัญของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลไว้อย่างน่าสนใจซึ่งการมาของดิจิทัลเป็นตัวแปรที่สำคัญจากโลกที่เคยมีพื้นที่และเวลาเป็นอุปสรรคกลายเป็นโลกไร้พรมแดน กล่าวคือ การเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว สามารถเชื่อมโยงและสื่อสารกันในระดับเรียลไทม์ ทำให้องค์กรในปัจจุบันต้องขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลเป็นหลัคนักยุคใหม่ต้องเข้าใจก่อนว่าความล้มเหลวของการทดลองเป็นส่วนหนึ่งของนวัตกรรม

ดาวรรณ ถวิลการ (2564: 137) กล่าวว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำ คือการนำทักษะการบริหารจัดการและเทคโนโลยีมาผสมผสานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเตรียมองค์กร ทีมงาน และบุคลากรให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ซึ่งภาวะผู้นำดิจิทัลนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานและการพัฒนาในสภาพแวดล้อมที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

องค์ประกอบของภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัล

สุญา โกมลวานิช, และคณะ (2563: 56) กล่าวว่า ภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัลมี 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การสื่อสารดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกถึงการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ และการสร้างเครือข่าย โดยใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสื่อสารกับนักเรียน และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกถึงการดำเนินงานในสถานศึกษา สามารถสร้างกลยุทธ์การ นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรสามารถเรียนรู้ ปรับตัว พัฒนาตนเอง และสร้างนวัตกรรม และ 3) การรู้ดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกถึงความสามารถในการค้นหาการประเมินการใช้การแบ่งปันและสร้างสรรค์สารสนเทศใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล สร้างนวัตกรรม และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ดาวรรณ ถวิลการ (2564: 188) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) การสื่อสารเชิงดิจิทัล เป็นการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการสื่อสารอย่างทั่วถึงโดยใช้เครือข่ายที่ทันสมัย 2) การสร้างวิธีการเรียนรู้ดิจิทัล เป็นกระบวนการที่ผู้นำส่งเสริม สนับสนุน การใช้เทคโนโลยีออกแบบกระบวนการเรียนการสอน ผลิตรายวิชาสร้างนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการเรียนของผู้เรียนนำไปสู่การวัดประเมินผล 3) การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ เป็นแนวทางการปฏิบัติในด้านแนวคิดและตัดสินใจและกล้าปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้มีความเชี่ยวชาญในการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ 4) การสร้างวัฒนธรรมเชิงดิจิทัล เพื่อการพัฒนาให้เกิดเป็นวิถีปฏิบัติที่จะนำสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อต่อยอดสู่การพัฒนาให้เกิดเป็นองค์กรนวัตกรรม

วัชรภรณ์ แสงทิพย์ (2565: 29) กล่าวว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัลมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การบริหารทรัพยากรดิจิทัล หมายถึง ครูต้องมีความสามารถในการใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัย ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านสื่อและครูต้องมีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนเทคโนโลยีโดย เลือกใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในรูปแบบต่าง ๆ 2) การสอนบูรณาการดิจิทัล หมายถึง การเรียนจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมความสามารถของนักเรียน และการจัดกิจกรรมทางการเรียนตามสภาพการณ์ของบริบททางการศึกษายุคใหม่ที่ต้องเตรียมการและสร้างความพร้อมให้บังเกิดขึ้นทั้งกับผู้เรียน ผู้สอน และผู้รับผิดชอบทุกฝ่าย 3) การประยุกต์ใช้ดิจิทัล หมายถึง ความเข้าใจนำทักษะการใช้ดิจิทัลมาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพในเนื้อหาของข้อมูล การพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการใช้ดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการทำงาน สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ 4) การสื่อสารดิจิทัล หมายถึง การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเข้าถึง และการสื่อสารกันใช้ในจัดการวิเคราะห์ประเมินผลข้อมูลเพื่อนำไปสู่การการสร้างความรู้ใหม่และสื่อสารไปยังผู้อื่นได้

จากองค์ประกอบที่นำเสนอไว้ 3 ท่านสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัลประกอบด้วยความสามารถในการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ การมีวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการรู้เท่าทันดิจิทัลเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ นอกจากนี้ ครูยังต้องพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพ สร้างวัฒนธรรมเชิงดิจิทัล และบริหารทรัพยากรดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21

ความหมายของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

พรนภา บุราณมัย (2560:7) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 และสรุปว่าประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหาร สถานศึกษา ครูและบุคลากรในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกันทำให้สถานศึกษามีคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ถือเป็นผลที่ได้จากกระบวนการที่ทำงานร่วมกันตามองค์ประกอบหลัก ของการบริหารงาน วิชาการ จำนวน 4 องค์ประกอบดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตร การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลง หลักสูตรให้ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคลและ สภาพสังคม 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การที่ทาให้ผู้เรียนเป็นคนมีความรู้ เป็นคน ฉลาด เป็นคนเก่งและเป็นคนดีและจะส่งผลให้เขาเป็นคนมีความสุข ด้วยการ พัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญ ของผู้เรียนเป็นหลัก ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองมีศักยภาพ 3) การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการที่จัดทำเพื่อช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตาม เกณฑ์ที่กำหนด 4) การประกันคุณภาพภายในการศึกษา หมายถึง การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม และ การตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนดสำหรับการประกัน คุณภาพภายใน ซึ่งกระทำโดยบุคลากร ของสถานศึกษานั้นหรือโดยหน่วยงานต้น สังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา

ศิวพร ละหารเพชร (2562: 25) ได้สรุปประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการไว้ว่า ระดับความสำเร็จใน การดำเนินงานที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ โดยเน้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจาก กระบวนการทำงาน ไม่ใช่เพียงแค่การปฏิบัติตามขั้นตอนเท่านั้น

สรุปได้ว่าความหมายของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานและจัดการ ด้านวิชาการของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมุ่งเน้นให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ผู้สอน และสังคม โดยประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการครอบคลุมการจัดการด้านการเรียนการสอน การวิจัย และการพัฒนาทาง วิชาการ ซึ่งจะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการเรียนรู้ในสถานศึกษานั้น ๆ

องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการ

สาวิตรี สิทธิชัยกานต์, และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2562: 20) กล่าวว่า สามารถแบ่งขอบข่ายการบริหารวิชาการ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

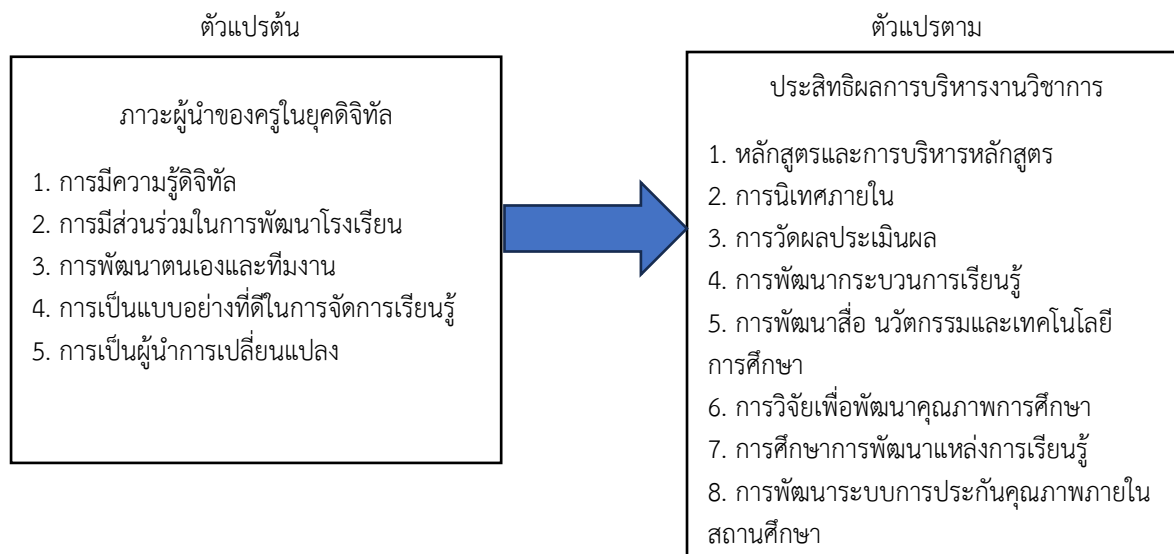
1. การพัฒนาหลักสูตร
2. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา
3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
4. การวัดผล ประเมินผล

พงศกร อุดลพิทยากรณ์, และนันทรัตน์ เจริญกุล (2562) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล
4. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
5. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ และการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ

สรุปได้ว่า การบริหารวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครอบคลุมด้านหลักสูตร สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และความร่วมมือกับชุมชนซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,004 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 76 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2.2 ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 286 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) และใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

2.3 แบบสอบถามโดยการนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คนตรวจสอบและนำมาปรับปรุง จากนั้นนำมาหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดหรือ IOC (index of item objective congruence) โดยใช้เกณฑ์ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.951

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งถามรายละเอียดเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งหน้าที่การงาน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้เลือก (Forced choice)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ ไกลเคิร์ต (Likert's five rating scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ ไลเคิร์ต (Likert's five rating scale)

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ดำเนินการแจก และเก็บแบบสอบถามด้วย Google Form จำนวน 362 ฉบับ
3. เมื่อถึงกำหนดวันที่ได้ทำการนัดหมาย ผู้วิจัยไปเข้าตรวจสอบข้อมูลแบบสอบถามออนไลน์
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาตรวจสอบความถูกต้อง ความเรียบร้อย ความสมบูรณ์ของ ข้อมูล และจัดลำดับข้อมูล
5. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปเป็นผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการเรียนรู้ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการพัฒนาตนเองและทีมงาน ด้านการมีความรู้ดิจิทัล และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

1.1 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้นักเรียน 2) ครูช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และ 3) ครูสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนในการพัฒนาตนเอง

1.2 ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ครูมีทักษะในการจัดการและปรับใช้ความรู้เพื่อดำเนินชีวิตให้เจริญก้าวหน้า 2) ครูมีความมุ่งมั่นในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และ 3) ครูมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อนำงานบรรลุเป้าหมายและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

1.3 ด้านการพัฒนาตนเองและทีมงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ครูมีการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน 2) ครูส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 3) ครูมีการวางแผนจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา

1.4 ด้านการมีความรู้ดิจิทัล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ครูมีความรู้ และทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตและในการทำงาน 2) ครูมีความสามารถใช้งานคอมพิวเตอร์และได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้อง และ 3) ครูเรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัลอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ครูมีการสร้างสัมพันธ์กับเพื่อนครูทุกคน 2) ครูพัฒนาตนเองและเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ของเพื่อนครูโดยใช้ประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิม และ 3) ครูมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมคิดและร่วมทำงานกับเพื่อนครูอย่างสม่ำเสมอ

2. ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา 2) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) ด้านการศึกษาการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 5) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) ด้านการนิเทศภายใน 7) ด้านการวัดผลประเมินผล และ 8) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร

2.1 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับแรกดังนี้ 1) ครูมีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน

2.2 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับแรกดังนี้ 1) ครูมีการพัฒนาสู่การปรับปรุงที่ดียิ่งขึ้น เน้นการวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล และการปรับปรุง และ 2) ครูมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีกระบวนการหรือกิจกรรมที่สถานศึกษาได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับแรกดังนี้ 1) ครูมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ไขปัญหา ปรับปรุง และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียน และ 2) ครูมีการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการวิจัยแก่ครูและบุคลากรและเผยแพร่ผลงานการแก้ไข้ปัญหาจากผลงานการวิจัย

2.4 ด้านการศึกษาการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับแรกดังนี้ 1) ครูมีการศึกษาการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ อย่างหลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และนิเทศกำกับ ติดตาม ประเมิน และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

2.5 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับแรกดังนี้ 1) ครูมีการพัฒนาระบบการเรียนรู้ โดยการให้อำนาจความสะดวกใหม่เสรี ในการคิดพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ มีการทำวิจัยในชั้นเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครู การทำงานเป็นทีมระหว่างกลุ่มวิชาเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ให้ได้ตามมาตรฐานหลักสูตร

2.6 ด้านการนิเทศภายใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับแรกดังนี้ 1) ครูมีการนิเทศภายในและให้คำแนะนำช่วยเหลือบุคลากรทางการศึกษา และ 2) ครูมีการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไปตามที่กำหนด

2.7 ด้านการวัดผลประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับแรกดังนี้ 1) ครูมีการพัฒนาด้านการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และ 2) ครูมีการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการศึกษา โดยการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของการเรียนรู้ของนักเรียน

2.8 ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับแรกดังนี้ 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักการจุดหมายและหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร และ 2) ครูมีการทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีการจัดทำรวบรวมและตรวจสอบการเรียนของทุกรายวิชาให้ตรงกับโครงสร้างของหลักสูตรพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

3. ภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ประกอบไปด้วยตัวแปรทั้งหมด 3 ตัวแปร คือ คือ ด้านการมีความรู้ดิจิทัล ด้านการพัฒนาตนเองและทีมงาน และด้านการเป็นผู้นำ

การเปลี่ยนแปลง โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.665 ประสิทธิภาพในการทำนาย (R²) ร้อยละ 44.20 มีประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R Square) ร้อยละ 43.80 และมีความคลาดเคลื่อนในการทำนาย (standard error) ร้อยละ 35.90 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการเรียนรู้ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ และตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะผู้ถ่ายทอดความรู้และแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียน โดยครูมีการวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ ใช้ภาษาสุภาพ แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิดา เลขะวัฒนะ, และคณะ (2564: 3) ที่พบว่า คุณลักษณะของครูที่ดีในมุมมองของผู้เรียนและผู้มีประสบการณ์ตรงนั้น ครูควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านความรู้ ความประพฤติ และคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทั้งทัศนคติและพฤติกรรมเชิงบวกของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นการที่ครูประพฤติตนอย่างมีวินัย ยุติธรรม และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จึงมีส่วนอย่างมากในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีและยั่งยืน เป็นกระบวนการในการวางแผน ออกแบบ และดำเนินการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเลือกใช้วิธีการและเทคนิคที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และสามารถพัฒนาทักษะและความรู้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.2 ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะครูมีความสามารถในการปรับตัวและริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน ครูหลายคนแสดงบทบาทเชิงรุกในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในห้องเรียน การปรับแผนการสอนตามสถานการณ์ และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ซึ่งแสดงถึงความเป็นผู้นำในการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญฐวัฒน์ พระงาม (2567: 5) ในหัวข้อ “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3” ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมและรายด้านอยู่ที่ระดับมาก โดยเฉพาะด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการกระตุ้นทางปัญญา

2. จากผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนในสังกัดมีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อการเรียนรู้และนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน โดยบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ อาทิ การใช้สื่อดิจิทัล แพลตฟอร์มออนไลน์ และแอปพลิเคชันทางการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนและส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566–2570) ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่เน้นการบูรณาการนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทโลกยุคดิจิทัล

2.2 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนหรือสถานศึกษามีการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณภาพอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจัยสนับสนุนหลายประการ เช่น สถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และแผนพัฒนาการศึกษาที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ การบริหารจัดการ และการพัฒนาบุคลากร ซึ่งสะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการยกระดับคุณภาพ มีการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง

และชุมชนในกระบวนการประเมินตนเองและการปรับปรุงคุณภาพ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ระบุให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษากายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษากายในสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี

3. จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เกิดจากปัจจัย

ด้านการพัฒนาตนเองและทีมงาน ครูในฐานะผู้นำทางวิชาการจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับบุคคลและทีมงาน เพื่อให้สามารถปรับตัวและขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและบริบทของการเรียนรู้สมัยใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรุฬห์พร แสนแพง (2563: 3) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาด้านกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบ การพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเพื่อทดลองใช้และประเมินรูปแบบคุณภาพการพัฒนาด้านกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพการพัฒนาด้านกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 819 คน แล้วนำมา วิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบเชิงยืนยัน 2) ตรวจสอบองค์ประกอบของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 17 คน และ 3) นำรูปแบบไปทดลองใช้กับกศน. 3 แห่ง ที่เข้าร่วมด้วยความสมัครใจรวบรวมข้อมูลด้วยแบบวัดความรู้ และสนทนากลุ่ม วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์และข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาด้านกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 596 คน คิดเป็นร้อยละ 72.80 และครู ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี จำนวน 341 คน คิดเป็นร้อยละ 41.60 เกินครึ่งรับราชการจำนวน 632 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.20 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการสอนอยู่ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60 ส่วนใหญ่เป็นครูกศน. จังหวัดชลบุรี กศน. จังหวัดกาญจนบุรี และ กศน. จังหวัดเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 13.40, 13.20 และ 12.30 ตามลำดับ รูปแบบการพัฒนาด้านกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีลักษณะเป็นแผนภูมิโครงสร้างกระบวนการพัฒนาด้านกระบวนการ PLC ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต โดยองค์ประกอบในการพัฒนาด้านกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน การมีเป้าหมายร่วมกันคือ การเรียนรู้ของนักเรียน การร่วมมือ ร่วมพลัง การรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและศึกษาดูงาน และการสนทนาที่มุ่งสะท้อนการปฏิบัติงาน ผลการทดลองใช้พบว่า ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเองร่วมมือในการทำงานกันมากขึ้น มีการกระตุ้นให้มีการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยรูปแบบสามารถนำไปใช้ได้จริงใน กศน. ตามเกณฑ์การประเมินด้านประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ด้านการมีความรู้ดิจิทัล ประเด็นส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรจัดอบรมโดยเน้นการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการบริหารงานวิชาการ และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำของครูในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ควรดำเนินการพัฒนาทักษะด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนของครูอย่างจริงจัง ควบคู่กับด้าน

หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร เพื่อยกระดับภาวะผู้นำของครูในสองด้านที่ยังสามารถพัฒนาได้อีก และนำผลวิจัยไปใช้วางแผนพัฒนาโรงเรียนเชิงระบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมมากขึ้น ศึกษาครูในระดับมัธยมศึกษา หรือในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความหลากหลาย และสามารถเปรียบเทียบข้ามบริบทได้อย่างชัดเจน

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างครูที่ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพกับครูที่ยังไม่พร้อมในด้านดิจิทัล เพื่อระบุปัจจัยส่งเสริมปัจจัยอุปสรรคในการสร้างภาวะผู้นำเชิงดิจิทัล และใช้เป็นแนวทางวางแผนพัฒนาครูเฉพาะกลุ่ม

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของครูกับประสิทธิภาพด้านวิชาการของสถานศึกษาในเชิงลึก โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน เพื่อให้เข้าใจกลไกและปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการบริหารงานวิชาการได้อย่างชัดเจน และสามารถนำไปวางแผนพัฒนาครูและสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- ไชยา ภาวะบุตร, และคณะ. (2563). พัฒนภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 9(33): 1-11.
- ดาวรรุวรรณ ฤทธิการ. (2564). ภาวะผู้นำดิจิทัล Digital Leadership. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐวัฒน์ พระงาม. (2567). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา. 13(3): 155-175.
- ธีรธนาพร ร้อยดาพันธ์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปกรณ์ ลีสกุล. (2561). Leadership in Digital Era: ภาวะผู้นำในโลกดิจิทัล. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์, 2567, จาก <https://today.line.me/th/pc/article/Leadership+in+Digital+Era>.
- พงศกร อุดลพิทยากรณ์, และนันทรัตน์ เจริญกุล. (2562). แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ตามแนวคิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. วารสารการบริหาร และนวัตกรรมการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2(3): 17-32.
- พรนภา บุราณมย์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิรุฬห์พร แสนแพง. (2563). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัชรภรณ์ แสงทิพย์. (2565). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิวพร ละหารเพชร. (2562). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สาวิตรี สิทธิชัยกานต์, และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. (2562). รูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์สะเต็มศึกษาภาค. วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 9(1): 17-32.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. (2567). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ประจวบคีรีขันธ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2563). นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สุชญา โกมลวานิช, และคณะ. (2563). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุธิดา เลขะวัฒนะ, ฉวีวรรณ พลสนะ, และวิรัตน์ พงษ์ศิริ. (2564). คุณลักษณะที่เป็นจริงและความคาดหวังของครูที่ดีในความ คิดเห็นของคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิต. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 40(1): 163-180.
- เอกชัย กิสุขพันธ์. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (School Management in Digital). สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์, 2567, จาก: <http://www.truelookpanya.com/knowledge/content/52232>.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: New York: Harper & Row.